

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 302 (10287)

1976 чылдың декабрь 23, четверт

1925 чылда
үндүлүттүнген

Өртөз
2 көп.

ОКТАБРЬНЫҢ 60 ЧЫЛЫНГА УТКУШТУР КЕЛИР ЧЫЛДЫҢ ҮЛҮҮНДЕ

Ак-Довурак хоорайның хой-хей бүдүрүлгө коллективтери 1976 чылдың планын хуусаада өрте күүсеткен, боттарында беш, чаа хуулааган ап турар. Улут Октябрының 60 чыл ажайып күш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрүлүүш күн-биле демдегел, аңаа Совет Эвилелиниң Маадыры ийги Адын Сылдысты тывысканын сеткил ханышкын-биле хуулааган.

Социалист чарыштың мурнуку одуруунга кирип, чедикшиктиг ажалдап турар бүдүрүлгелерин аразында хоорайның автобүдүрүлгө чери база кирип турар. Автобүдүрүлгө бо чылдың он бар айларының далаазына 111,6 хуу күүсеткен, улус ажыл-агыйың бүгү адырларында 905,4 муң тоннага азы-бүрү чыгыштың чедирген.

Камнаагы болгаш шыгарыг чорук, автотарыг ажалыг маннаашкын шашкынчылар дээш ажал социалист чарыштың база бир көдүрүлгө болур. АТБ-ниң чылаачылары чыл эгезинден тура 4100 литр кызыл-чаар материалдары, 67 комплект автодугулары болгаш дыка хей артык кезектерин камнаа алган.

Күш-ажылдың бүдүрүлгө бо АТБ-де мурнукузундан бештир турар. Он бир айларың түнүлгелерин боттар адыр-га, ол ында ийги саныга ошаптыр 104,3 хуу болган.

Ак-Довурак АТБ-иниң чедикшиктиг ажалдарында чылда хей санын тыныгыр чарышкыларын үзүү база улут оларын киригери салалдарын бүдүрүлгө ажалла-нынын түнүлгө бүдүрүлгө ошугаа угааткан болган 3826 рубльга маннаашкын ажалдап.

Бүдүрүлгө мурнаашкының салы немешти турары — он эки ажалың түнүлгө болур. Бир өсө өрткөн чылдың бо үгө чедир 15 кижи социалист чарыштың түнүлгө деп белгил аты чедип алган турган болза, бо чылдың олар-нын салы ам бешти он сөс чедер берген. Олар шунтузу «Социалист чарыштың түнүлгө» деп херек демдегел-ри-биле шашкыткан.

М. ООРЖАК,
Ак-Довурак хоорай.

ХУУСАА БЕТИНДЕ

Аш-чем улетур өргөз-лөк бүдүрүлгелери СЭКП-ниң XXV съездинин шашкы-рин амыдаага боттардыр, ону беш чылдың планын оонаалдарын ажал болгаш доодуру күүсидир дөш күү-женишкити ошолдур турар. Чылаачы-ның хуулааган өрте, декабрь 21-де күүсидирин дидир-кашар.

Чылаачы хуулааган өрте завод (директор К. М. Долгих) ни-ти продукция бүдүрүлгө иламын 100,7 хуу күүсеткен

болган 561 муң рубльга хуу-булга ажал болгаш бол-ган сайгарган.

Ак-Довурак хуулааган өрте завод (директор Н. П. Долгих) ни-ти продукция бүдүрүлгө иламын 100,2 хуу күүсеткен, 923 муң рубльга хуулааган ажал бүдүрүлгө болган сайгарган.

Бо заводтарын коллектив-тери чылдың мурнаашкын чедикшиктиг дооснуушкан. Илаандан ажал ажал хуулааган өрте, декабрь 21-де күүсидирин дидир-кашар.

Чылаачы хуулааган өрте завод (директор К. М. Долгих) ни-ти продукция бүдүрүлгө иламын 100,7 хуу күүсеткен

болган 561 муң рубльга хуу-булга ажал болгаш бол-ган сайгарган.

Ак-Довурак хуулааган өрте завод (директор Н. П. Долгих) ни-ти продукция бүдүрүлгө иламын 100,2 хуу күүсеткен, 923 муң рубльга хуулааган ажал бүдүрүлгө болган сайгарган.

Бо заводтарын коллектив-тери чылдың мурнаашкын чедикшиктиг дооснуушкан. Илаандан ажал ажал хуулааган өрте, декабрь 21-де күүсидирин дидир-кашар.

Чылаачы хуулааган өрте завод (директор К. М. Долгих) ни-ти продукция бүдүрүлгө иламын 100,7 хуу күүсеткен

АЖЫЛ КҮЖЕНИИШКИНИҢ

СЭКП-ниң XXV съездинин көдүрүлгө ажал-агыйларың мурнукузунан боттардыр, ону беш чылдың планын оонаалдарын ажал болгаш доодуру күүсидир дөш күү-женишкити ошолдур турар. Чылаачы-ның хуулааган өрте, декабрь 21-де күүсидирин дидир-кашар.

Чылаачы хуулааган өрте завод (директор К. М. Долгих) ни-ти продукция бүдүрүлгө иламын 100,7 хуу күүсеткен

болган 561 муң рубльга хуу-булга ажал болгаш бол-ган сайгарган.

Ак-Довурак хуулааган өрте завод (директор Н. П. Долгих) ни-ти продукция бүдүрүлгө иламын 100,2 хуу күүсеткен, 923 муң рубльга хуулааган ажал бүдүрүлгө болган сайгарган.

Бо заводтарын коллектив-тери чылдың мурнаашкын чедикшиктиг дооснуушкан. Илаандан ажал ажал хуулааган өрте, декабрь 21-де күүсидирин дидир-кашар.

Чылаачы хуулааган өрте завод (директор К. М. Долгих) ни-ти продукция бүдүрүлгө иламын 100,7 хуу күүсеткен

САКМАНЩИКТЕР БЕЛЕН

«Мурнакчы» колхоз Бай-Тайга райоңда кыштаагаашкы-га үлгүлөт белеккен ажал-агыйларын бирээл. Ук колхозтун шор малы 55 коңалда, мыйытыг бола малы 8, чылдың 1 коңалда кыштааган турар. Олардың 36 коңалы төрүр мал.

Хой бо кышын өрте төрүр, түзүк үзүр — ажалы. Илчан-гаш колхозчулар кыштаагаашкыга белеккен ажал-агыйларын бирээл. Ук колхозтун шор малы 55 коңалда, мыйытыг бола малы 8, чылдың 1 коңалда кыштааган турар. Олардың 36 коңалы төрүр мал.

Хой бо кышын өрте төрүр, түзүк үзүр — ажалы. Илчан-гаш колхозчулар кыштаагаашкыга белеккен ажал-агыйларын бирээл. Ук колхозтун шор малы 55 коңалда, мыйытыг бола малы 8, чылдың 1 коңалда кыштааган турар. Олардың 36 коңалы төрүр мал.

ТӨРЭЭН ЧҮРТҮНЧЕ ЧОРУПКАН

СЭКП ТК-ның Чингине се-кретары Л. И. Брежнев 70 харлаанын куш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрүлүүш күн-биле демдегел, аңаа Совет Эвилелиниң Маадыры ийги Адын Сылдысты тывысканын сеткил ханышкын-биле хуулааган.

Социалист чарыштың мурнуку одуруунга кирип, чедикшиктиг ажалдап турар бүдүрүлгелерин аразында хоорайның автобүдүрүлгө чери база кирип турар. Автобүдүрүлгө бо чылдың он бар айларының далаазына 111,6 хуу күүсеткен, улус ажыл-агыйың бүгү адырларында 905,4 муң тоннага азы-бүрү чыгыштың чедирген.

Камнаагы болгаш шыгарыг чорук, автотарыг ажалыг маннаашкын шашкынчылар дээш ажал социалист чарыштың база бир көдүрүлгө болур. АТБ-ниң чылаачылары чыл эгезинден тура 4100 литр кызыл-чаар материалдары, 67 комплект автодугулары болгаш дыка хей артык кезектерин камнаа алган.

Күш-ажылдың бүдүрүлгө бо АТБ-де мурнукузундан бештир турар. Он бир айларың түнүлгелерин боттар адыр-га, ол ында ийги саныга ошаптыр 104,3 хуу болган.

Ак-Довурак АТБ-иниң чедикшиктиг ажалдарында чылда хей санын тыныгыр чарышкыларын үзүү база улут оларын киригери салалдарын бүдүрүлгө ажалла-нынын түнүлгө бүдүрүлгө ошугаа угааткан болган 3826 рубльга маннаашкын ажалдап.

Бүдүрүлгө мурнаашкының салы немешти турары — он эки ажалың түнүлгө болур. Бир өсө өрткөн чылдың бо үгө чедир 15 кижи социалист чарыштың түнүлгө деп белгил аты чедип алган турган болза, бо чылдың олар-нын салы ам бешти он сөс чедер берген. Олар шунтузу «Социалист чарыштың түнүлгө» деп херек демдегел-ри-биле шашкыткан.

М. ООРЖАК,
Ак-Довурак хоорай.

ПАРТИЯНЫҢ БОЛГАШ СОВЕТ УЛУСТУН ШЫНЧЫ ОГЛУНГА АЛДАР КЫЛДЫР

БЕДИИ-БИЛЕ ҮНӨЛЭЭННЕР

Совет Тываның ажал-ишчилери, бүгү совет улус-биле био-домей, СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң 70 харлаанын куш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрүлүүш күн-биле демдегел, аңаа Совет Эвилелиниң Маадыры ийги Адын Сылдысты тывысканын сеткил ханышкын-биле хуулааган.

Совет Тываның ажал-ишчилери, бүгү совет улус-биле био-домей, СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң 70 харлаанын куш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрүлүүш күн-биле демдегел, аңаа Совет Эвилелиниң Маадыры ийги Адын Сылдысты тывысканын сеткил ханышкын-биле хуулааган.

Тываның ажал-ишчилери, бүгү совет улус-биле био-домей, СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң 70 харлаанын куш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрүлүүш күн-биле демдегел, аңаа Совет Эвилелиниң Маадыры ийги Адын Сылдысты тывысканын сеткил ханышкын-биле хуулааган.

Тываның ажал-ишчилери, бүгү совет улус-биле био-домей, СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң 70 харлаанын куш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрүлүүш күн-биле демдегел, аңаа Совет Эвилелиниң Маадыры ийги Адын Сылдысты тывысканын сеткил ханышкын-биле хуулааган.

Тываның ажал-ишчилери, бүгү совет улус-биле био-домей, СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң 70 харлаанын куш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрүлүүш күн-биле демдегел, аңаа Совет Эвилелиниң Маадыры ийги Адын Сылдысты тывысканын сеткил ханышкын-биле хуулааган.

Тываның ажал-ишчилери, бүгү совет улус-биле био-домей, СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң 70 харлаанын куш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрүлүүш күн-биле демдегел, аңаа Совет Эвилелиниң Маадыры ийги Адын Сылдысты тывысканын сеткил ханышкын-биле хуулааган.

Тываның ажал-ишчилери, бүгү совет улус-биле био-домей, СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң 70 харлаанын куш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрүлүүш күн-биле демдегел, аңаа Совет Эвилелиниң Маадыры ийги Адын Сылдысты тывысканын сеткил ханышкын-биле хуулааган.

Тываның ажал-ишчилери, бүгү совет улус-биле био-домей, СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң 70 харлаанын куш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрүлүүш күн-биле демдегел, аңаа Совет Эвилелиниң Маадыры ийги Адын Сылдысты тывысканын сеткил ханышкын-биле хуулааган.

Даштыкыда УЛУСТАРНЫҢ ХҮНДҮЛӨЛҮ, ХҮЛЭЭН КӨРҮҮШКҮНҮ

СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң 70 харлаанын куш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрүлүүш күн-биле демдегел, аңаа Совет Эвилелиниң Маадыры ийги Адын Сылдысты тывысканын сеткил ханышкын-биле хуулааган.

СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң 70 харлаанын куш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрүлүүш күн-биле демдегел, аңаа Совет Эвилелиниң Маадыры ийги Адын Сылдысты тывысканын сеткил ханышкын-биле хуулааган.

СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң 70 харлаанын куш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрүлүүш күн-биле демдегел, аңаа Совет Эвилелиниң Маадыры ийги Адын Сылдысты тывысканын сеткил ханышкын-биле хуулааган.

СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң 70 харлаанын куш-ажылчы болгаш политиктиг көдүрүлүүш күн-биле демдегел, аңаа Совет Эвилелиниң Маадыры ийги Адын Сылдысты тывысканын сеткил ханышкын-биле хуулааган.

18-КИ АРМИЯНЫҢ ХООЧУННАРЫ-БИЛЕ Л. И. БРЕЖНЕВТИҢ УЖУРАШКАНЫ

СЭКП ТК-ның Чингине се-кретары Л. И. Брежнев 18-ки армияның хоочуннары — фронт-туу өндүрүлгө-биле декабрь 21-де Кремльге ужурашкан.

Чурттуң хой-хей хоорай-лардан чедип келген чыгыс-полкчулар боттарың ком-миссары — Леонид Ильич Брежневке төрүтүнгөн хуу-ден бээр 70 харлаанын-биле холбаштыр илгил байырың че-дирген болган.

Чурттуң хой-хей хоорай-лардан чедип келген чыгыс-полкчулар боттарың ком-миссары — Леонид Ильич Брежневке төрүтүнгөн хуу-ден бээр 70 харлаанын-биле холбаштыр илгил байырың че-дирген болган.

Чурттуң хой-хей хоорай-лардан чедип келген чыгыс-полкчулар боттарың ком-миссары — Леонид Ильич Брежневке төрүтүнгөн хуу-ден бээр 70 харлаанын-биле холбаштыр илгил байырың че-дирген болган.

МОСКВАДА ЭЭП КЕЛГЕН

СЭКП-ниң делегациязын составында Вьетнамның Ком-мунист партиясының IV съездинин ажалында кир-жип чоран СЭКП ТК-ның се-кретары К. Ф. Катусин де-кабрь 21-де Ханойдан Москва-да ээл келген.

Аэродромга ону СЭКП ТК-ның секретары И. В. Калито-нов, а ол ышкаш СЭКП ТК-ның кижигуу К. В. Рукавов, СЭКП ТК-ның кижигуу ут-куп алган.

Вьетнам ССР-де херекте-ринге түр бүтүрүлгө Т. А. Хуу Кань уткаштарың ара-зында база турган.

УЛАМ ЭКИ АЖЫЛДААР

СЭКП Топ Комитетинин Чингине секретары эш Леонид Ильич Брежневтиң коммунист тургузушкунга, Коммунист партияның болгаш Совет кү-рүнениң мурнуга шыгаран-гай ачы-ханызы, тайбыны болгаш уаустарың айымы чок чорутуң хууларын ажал-агый-биле илгилейт, үрө-түндүгү ажал-чорудулаагы дээш база төрүтүнгөн хууларын бээр че-ден харлааны-биле холбаштыр Ленин орден-биле болгаш Со-вет Эвилелиниң Маадыры ийги «Адын сылдыс» ме-далы-биле шашкыткан.

СЭКП-ниң XXV съездинин төдүгүтү шашкытканын амы-далага боттардыр дөш тилгелешкелер шашкы-ажалдап турарлар. Онгу беш чылдың бирги чылдың план-гы оонаалдарын күүсеткен. Күрүмге ажалдап ажыр 3000 тонна тарааны саткан, мал чедип чедир-биле белеккен алган. Күрүмге эгэ сапары-ның планын 100 хуу, сүтү — 116, дүктү — 107 хуу күүсеткен.

Амгы үгө советтүн ажал-ишчилери малды кыштан хуу ажырап, ону чаш талун мен-ди камнааган ажал, чыкы хуу ажылаарыңа үлгүлөт беле-ккен. Совет күрүмге 60 чылдың таленттиг уткуу, онгу беш чылдың ийги чылаанын планын оонаалдарын күүсе-дир сорулганы салган ажал-дап турарлар.

Амгы үгө советтүн ажал-ишчилери малды кыштан хуу ажырап, ону чаш талун мен-ди камнааган ажал, чыкы хуу ажылаарыңа үлгүлөт беле-ккен. Совет күрүмге 60 чылдың таленттиг уткуу, онгу беш чылдың ийги чылаанын планын оонаалдарын күүсе-дир сорулганы салган ажал-дап турарлар.

ӨӨРҮШКҮНҮҢ СӨСТЕРИ

СЭКП ТК-ның Чингине се-кретары эш Леонид Ильич Брежневтиң 70 харлаанын бистин чуртувус чокка чаа демдегел өртүргөн. Мен бүгү совет улус-биле бир дөмөй, ол болушкунга хамарыштыр са-гыш-сеткил өөрү, чуртувус улам ийги чедикшиктиң дөш СЭКП ТК-ның Чингине секретары эш Леонид Ильич Брежнев болушкунга бүгү билгил-мергежиң салып, улут кү-женишкити үндүрүп, бистин партияныкы шыгарангай балкырып турарыңа совет ки-жилер чоргаларың, өөрү турар болган.

Партияның совет улустун шынчы огу Леонид Ильич Брежневке Ленин орденниң бо-лган Совет Эвилелиниң Ма-адырының ийги «Адын сылдыс» медалын тывысканыга бистин тууду хуулааган кижигууни сеткил ханышкын-биле өөрү түр бис.

Бөдүүн тууду хуулааган мөөн-дөш, Төрөн чуртувус мөөн-дөш, сайгарып дөш кызымак ажал-ишчилер Ком-мунист партия, Совет чаак беш-биле үнелет. Ленин ор-ден-биле шашкытканын улу-биле өөрү чедикшиктиң илердир сөстөр бешти ты-вары берге-тур. Бо чылдың Тываның коммунист мөөн-дөш улуз бүтүрүлгө көргүзүп, СЭКП-ниң XXV съездинин делегацияга сонган.

Съездинин хууларинде эш Леонид Ильич Брежневтиң кылганы ханы уткашты илгил-келип дидир, он ботун көөр аас-кежик мөөн-дөш таварышкан.

Съездинин хууларинде эш Леонид Ильич Брежневтиң кылганы ханы уткашты илгил-келип дидир, он ботун көөр аас-кежик мөөн-дөш таварышкан.

Съездинин хууларинде эш Леонид Ильич Брежневтиң кылганы ханы уткашты илгил-келип дидир, он ботун көөр аас-кежик мөөн-дөш таварышкан.

ЧҮРЕКТИҢ ХАНЫЗЫНДАН ӨӨРҮП ЧЕТТИРИИШКИН

ДЕЛИ. (СЭТА). СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежневтиң төрүтүнгөн хуу-нунден бээр чеден харлааны-га холбаштыр ийги хой-ни-тинин митингиз Делеге бол-ган. Митингиз Индияның сурагыг күрүмге ажалдаш-лары, парламент кижигуу-ни, чыгырчы партия — Индий Национал конгрессни, Индияның Коммунист пар-тиясының, хой-ни-тинин ма-салыг организациаларың тилгелешкелери киришкенер.

Делегейниң ажал-агый чурттарың миллион-мил-лион кижигуу СЭКП ТК-ның Чингине секретарыга он бү-гү-ни-тинин тайбын хан-дырарың херөөңе шыла-гангай салышкыны дөш чүректин ханызыңдан өөрү чедикшиктиң илердир турарлар деп, Индияның даш-тык херектер министри Я. Б. Чаван ол митингиз чүвө чу-гаалаа, демдегел. Бистин чурттарыңың уластарың найырадың бузулаа харла-наары-биле холбашкан деп ол чугаалаан. ССР-чуртун ол-не берге хууларинде-ла Индияның талызыңа туржуп

Делегейниң ажал-агый чурттарың миллион-мил-лион кижигуу СЭКП ТК-ның Чингине секретарыга он бү-гү-ни-тинин тайбын хан-дырарың херөөңе шыла-гангай салышкыны дөш чүректин ханызыңдан өөрү чедикшиктиң илердир турарлар деп, Индияның даш-тык херектер министри Я. Б. Чаван ол митингиз чүвө чу-гаалаа, демдегел. Бистин чурттарыңың уластарың найырадың бузулаа харла-наары-биле холбашкан деп ол чугаалаан. ССР-чуртун ол-не берге хууларинде-ла Индияның талызыңа туржуп

Делегейниң ажал-агый чурттарың миллион-мил-лион кижигуу СЭКП ТК-ның Чингине секретарыга он бү-гү-ни-тинин тайбын хан-дырарың херөөңе шыла-гангай салышкыны дөш чүректин ханызыңдан өөрү чедикшиктиң илердир турарлар деп, Индияның даш-тык херектер министри Я. Б. Чаван ол митингиз чүвө чу-гаалаа, демдегел. Бистин чурттарыңың уластарың найырадың бузулаа харла-наары-биле холбашкан деп ол чугаалаан. ССР-чуртун ол-не берге хууларинде-ла Индияның талызыңа туржуп

ДУРЖУЛГАЗЫ УЛУГ

[illegible][illegible][illegible]

Шыпал-да, коммунизм жой-
жуунда бар сааласы көчүртү-
п жана. Бистин жойкударыны
хей чыдард итпалда өөр-
пий-де турар, а калгыз-да
документ бербей черте пим-
зес. Малчыларын билгиз
чедип ан турар көрүгүзү бар-
мыздаал, оларга тусуна
класстарын, мастер аттарын
базар берип. Ант калгыз-да
рабонун ажал агыларын
көчүртү жетсе. «Баркыт со-
хотта мал акылдаан ажалдан-
турар 329 итпалде 1,2 клас-
стын мастери деп атып түгө-
лө, «Шекспирде» 242 итпал-
дан—11, «Хемингуэ» 242 ит-
палде—5 итпалчын тымсына
а «Дон-Торесин» сохотко
малчын-мастер деп атып
чалгыс-да тигиз чок. Бу чо-
руе өөрөлдөгөн итпалчын
малчыларын бу талын-биле
соуугуларын ажал-агынын
укуругуларын соуугулар
корбей турарындан бозуп
кетпей. Билчиган малчылар
доктаптан хуасулал, дуу-
кал мактык өөрөлдөгө про-
граммалардан ажалдан кылы-
ры Кодо ажал-агынын ми-
нестерсүздөнд ае теген кел-
ген. Нак мааниде байдал ма-
ханийтор надрыл ортузунда
базар бар.

Х. МОНГУШ,
«Шынын» корреспондент-
тин.

болган ниймэлчлэн бригадалаа баян бичиг сабырдаа оргилдсаагүй коммунистгүйгүйд ажилчид шкoлaapынхын эх ажилдaа турaнн дeмeтaзeр хeрeк. Олaрa 128 жиг бичиг шкoлaapынхын дингaмчлaагүйгүйд ичгээдeрн ий-шaйдa эртрин, бeрeдлeг дeмeтaзeрн ажилын тeмaлaрын хaмгүйд бичe сaгaйгын турaр.

Ортукм болгaн дeдe эртринг cпeциaлиcтeр экoнoмиктeр бeрeдлeгтeн гpаммaзнын нeгeдлeгтeн сaгaр бaдурдeгe коллективнн удирдугуудууд хууч ажилын дeл тeмaлн дутуу бeрeдлeгтeн сaгaйгын бeрeдлeгтeн турaр. Ону бичигт хoошуг cпeциaлизaцнн, дурдугуудeгe пропaгaндист М. А. Сeтaгнн бa удирдуг турaр. Бo шкoлaпн жигчн чeдe уулз. Дaн нaмчлaр чeдe удирдугууднн аpгa, мeтoдaрын элсeгeдeгe коллективнн кeжигуиeрнн чигч бoт-уeдeг, жиг тнмaлн жигтeн прoдукцнн бeдүрeгнeгe бoмбилдaаcтынн, жиг ижилcлeгнн күм-ажмнн шигтeрнн бeрeдлeгтeн, олaрын ажигчлaнн тaармaчмгт бий дaдaрын тургузaрын дутуу жигдa айтгирчлaрын хaмгүйд ий-блe cагaйгын бeрeдлeгтeн.

Бидийг бодож, кoз илж
нep Г. Ф. Шaфeeвeнe удурткa
мexaнизмopнoрныг өpгeдл
гeзн ам-дaа эки opгaнизaстa
тaмнaл. Бo айтыpгын чoок
кy үeдe пapтбюpoгa чyгaлa
жып, тoдpгaй хeмчeглepн
aдыpн плaннa турap бвc.

М. KAPA-CAЛ,
coвxoзa пapткoм ceкpeтapи

ачан» колхозтун даргазы Саяреспубликанын хоочун пропаганда үеде ол колхозтун удуртуп эртемингилерини, бригадирлестыгган «Социализм болгаш дуп турар. Дуржулгалыг прокызангилерин дораан-да хаара чакчыккан. Ычанганм оон килсун эртер.

неадыг ажылдап келгени дээш
анын эң эки пропагандистер-
ири бижээни.

гия хура

рарын коллегия хуралынга четнес деп саязан. Чжаэ, Хову-Асценца. Чжаанада човчун амшдырал хайдырлаа комбинаттары он бир аылда пайнын куустепан.

Коллегианым ол-ла хуралынга министрствонун мурунда ундурен чамлык айтышкынжарын, дужааларын оон эргизине тувар бузурбуге, албан организапцияларын канчаар куустеп туварыннын дугуйдына айтыргычы база сайгарын

ЛЫНГА

көрсөт. Ылангыя Кызылга болгаш районнарда өөрдилге-бүдүрүлгө комбинаттарынын ажылынын дугалында бо чымыл майда үндүрүн айткышкыннын күөсөдөзүн канткар бот-тадырлар турарынын дугалында информацияны апаадынап. Бүдүрүлгө комбинаты Кызылга, районга ачылалар мастерлерин, бектик мергелажин ажымын кыла бисе чымыл ачылларын чорутуп турарын апаадынап.

көргөн. Илангыз Кызылда болгач районнарда өөрдиге-бузурлуке комбина-тарыннын чалымын ауга-Иылда бо чылымн майла-ушдурген айтышкыннын кууселесин канчаар-боташыры турарыннын ауга-Иылда информацияны ана-дыппаан. Бузурлуке комби-налы Кызылда, районнар-аа жыллаар мастерлерин, бе-дик мергежилди ажилжын-кадрларны белеткээр тала-зы-биле чамдик ажилла-ры торбуп турарын ана-

демдеглээн. Ничулааж
оон чамдыг доогуучулары
ныг, ыдаглыг баш таара
богаш хеп быжар мастер
леринг мергежиин чавы
болуу туурар.

Од ынакш чамдыг кя
жилаар өөрлөйтөг коблнн
илу доогуу ала-лаа, болу
нуу мергежиин-биле ашыл
давалы чоруй баар ийилер
районларын келтег чамын
эште өөрлөйтөг програм
маны доосалыг чорутуа
таварилгалар бар. Идн
челестер ашылга таарым
ча чөк болуу туурарын кол
летия хураан демдеглээн.

Р. ДОЛЗАТМАА

A black and white photograph of a man in a dark jacket and cap standing next to a vehicle, looking out the window. The image is grainy and has a high-contrast, almost graphic quality. The man is positioned in the center-left, looking towards the right. The vehicle's door and window frame are visible. The background is dark and indistinct.

ЧУРУКТА: В. С. Бялая
И. РАСЕНИКТИЦ фото

ДОКТААМАЛ КОМИССИЯЛАР— СОВЕТТЕРНИН КУЖУ

чөлөйжияна төрүндө. Ыкчам-
гач кербен чагылганын хо-
рор кырылда күстөткенин
дээрден даялдоосура чууга. Ы-
кчам дегүсүтүлүсү бодуру
эсгеткис чорудан дика ха-
маарлар дээрден дика ха-
багыткыла. Алла хамаарлар
тер бир чикер. Согүсүчүлү-
күндүл чага кырген. Хо-
ройлук чүртүктөлүсү ча-
кырталыкчы чагы сүг да
чыкылгагыч чорудар. О-
оругтун дегүсүтүлүсү Түрөк хо-
ройла күрүлүсү аныкы
икчам-гач чөрүлүсү чөлөй-
жия. Н. Грек чүртүктөлүсү чөлөй-
жия.

Мурпакчы ажылдыг допу таттарышкы арга-дуржулгазы

А. МАКСИМОВ,
Туура хорай Советийн
Куусекчи Комитетийн дар-
газы.

Чыңгыз-Багдас союзуна
Культура байлыгын чурттан
чур додур оштурган.
Анаа Тыма АССР-нин Доза
Советинин депутаты, Чыңгыз-
Багдас районун кууусын
Советинин дарагыз Б. Б.
Дюдон соңкулугар мурунгу
чотдун берин, ужурагыз-
манын кылган.

Депутат РСФСР-нин бо-
зал Тыма АССР-нин Доза
Советинин дарагыз Со-
ветинин сессияларын
интервиринин амдырага
малчага богадирин тур-
мун, соңкулугарын кил-
синин кууусун кууусе-
динин дугайыга айтыр-
га доктаган.

Укулга Чынгыз Багдас Со-

Эрэнэ районон «Коммунизм» хичээлчид ойгу беш тыдын кинийг аясалдаан.

Колхозууд курушен саткан оруу болган, 375 тонна эйти и 48 тонна духту садим, плавыи сайт сүт садарины даалгаам амгы үедс келир чыадин үдс.

Ажыл-һичилер хош, чылыгы быде плавыяры база чедиивиган тедыпчикиверни быкыганыласты эртирер дэшт сорув үедс кабаргай.

малыны күжү оргумактан
саткан, чып плааны ажырат-
кан 110 хуу күссөткөн, ол ми-
ни ажырат. Ычангаш колхоз
үчүдө ажыдап турар.
Бир нег бажы өстүрөр талазы-
ныкынып күссөткөн. Чедип ал-
саар, кыптагазашкыны орга-
н кырыяшкыны ажы алма
О. БОГДУТ-ӨӨЛ.

тер аймакдарынын кыска
тышкан семинары Тыви
АССР-ниң Министрлер Чогу
седиян планын бугаар бе
дуп эркен.

Семинария киржикчилер
советтериниң организм-масса
ды аймадарын канчаар ор
нияздарынын дугайында, ор
диалогт хойду-друзун
камгалаарынын база сазгы
рынын дугайында болгат ае
е-даа темаларга лекциялар
дыткан.

Ийи кожа районнарым рай
куёсқомар даргалары
Тырык-Кара биле Н. Чыңды
рай олар боттарынын рай
нарына хамаарыштыр ийи
бойлаадым дутыйнда инфо
мацияларын кылган. Дуржу
да солчуушкуну бала болган.

Семинарнын түнүсүн Бай
Дар кодо Совединг эрттире
гөн. Аала оюн иржизикте
семинарнын ажытып дем
деген, жооп солгар-даа ша
ынды семинарларын эрттире
рин санаалдагынар.

О. ЧЫВЫРАЛ

Улуг-Хем районун Терли-
Кая суурдан өөреникчлөр
Баян-Кол ортумак школанын
ветерану-биле чедир өөренип
турарлар. Кандыг-бир чылда-
лашчандан автобус ооздалар,
үрелир чорутар хай булуң ту-
рар. Ычтанаш өөреникчилер
иниээл үчкөн-биле чүкк ма-
малдары дозуп олзурупкан
дөөрү таварылгалар аякш
вер. Кол чорук ада-мелерни
сактып-сеткилин дүвүрттес

Улуг-Хем районун Терли-
Каа суурдан өөреникчлөр
Баян-Кол ортумак школанын
ветерану-биле чедир өөренип
турарлар. Кандыг-бир чылда-
лашчандар автобус ооздалар,
үрелир чорутар хай булуң ту-
рар. Ычтанаш өөреникчилер
иниээл үчкүн-биле чүкк ма-
малдары дозуп олзурупкан
дөөрүр таарымгалар аякш
вер. Кол чорук ада-мелерни
сагыш-сеткилин дүвүрттес

аргаж. А Териш-Ухалда мөң-
гүн-суу бүдүрүлгенин дирек-
тору эш Малтеевко кымыш өө-
нөчүлчүлөрүн ишканалар чада-
бадыры тургаш, чүнү бода-
турар иргэ?

Ол кымыш бистия суурду
Кара-Тал куудучузузда чыры-
кыпастаанындан бээр үр бод-
ган. Бүдүрүлгенин дүткөн аз-
чөөндөн халашкан азы солду-
бар чорүүр ажилчыларына
сууричү чурттакчыларына

кудуму дүмбей карагын болу-
ру кончуг таарымча чок.
Өөреникчилерини школаже
тедирер ашубоус кажан док-
таамал жылдары апазарыл, Ка-
ра-Тал кудумчузунга чырык
кажан болурул деп бүдүрүлгө-
ни ууртүлгөзынан суурнуң
түрттатчылары айтырманы са-
лып туур.

С. ТЫБА.

Төрлиг-Хая суур.

УКРАИН ССР. Совет Эм-
лянда эң узуг акымын ко-
нуртун Киевте түзүп тур-
ган. Узуну 300 метр ол ке-
дегил узуг дерининин
мол арты Днепроп. кырында
акыла берген ишканалар.
Ош маани артер кезинин
кабаа 30 метр чедир тур-
тур. Сыннын талаа-биле алды-
гы болуп турар Киев көүрү-
дуганга орунун систем-
ага каттыкты. э-не узуг
турталага денкисээр. Об-
оонин чыныгы дөрбөктү
түзүтүрүп турар. Ол көү-

Шылгалдалар эгелээн

Чуртун дээди болгон ортуман өөредилге черлеринин
студенттеринин, сургууларын кышкы экзаменер база
адактыр дужаар харымсалгалыг үе чоноктулаан. Ынан-
ган ош чедиктинин дужаарына белеткед амгы үеде
кынамчалыг чоруу турар.
Москван Шукки аттыг театр училищенин тыва сур-
гуулары шыгалдаларын конуг эки дужаар дөм белет-
кедди баш бурунгар чорудуп тур бис. Баштайгы экзамен
орус театр талаа-биле болгон. Сургуулар Виктор Нексмы,
Галина Мунзук, Алексей Ооржак, Зоя Чооду болгон өскө-
лөр-даа шыгалданы эки дужааган, башкыларынга мак-
таткан.
Дарааанда болур экзаменерге белеткин кирипкен бис.
А. ШОЮН,
училищенин сургууу.
Москва хоорай.

Эмчииниң сүмези

АНГИНА

Өскө адым-бүрү аарымдар-
дын аразында ангиа база
бир иптеренген аарымдар-
нын бирөөсү. Кижинин ка-
дыкшылыга ук зарыг шы-
дык катар, салдар чедир
болура дээрин кижини бүр-
үд-е шын билбес болгон ош
шоогуз черке албайн ту-
рар. Ангина — хепертен ты-
птыр аарыг. Баштайгы дээр-
де боостта дилбалдыр, оон
чоорту тараа ажыраар, тем-
невиш турар ойде чангыс та-
лаа, чамдыкта боостанын
пийа талаанын аарымдыг
чер тыптыр. Ангинадан киж-
инин башы аарып, шы-
коч болуп, нийти байдалы су-
лааар. Аарымдын баштай-
гы хүнеринде этт илээ
38°—39° деге бар. Оон түн-
дөндө аарыг кижини шыры-
гар, чымдык шыгулганар,
орунга чымдысазы келер.
2-3 хонганда боосттаа аар-
ымны улгадыр болгон оон
соонда хүнерде аарымны
чоорту суларай бээр. Чамдык
таарылаада боосттаа аар-
ымны келер, тышкында
палыктыр болгон удуути-
мис ааар. Аарыг кижинин
үнү конжак, чутазы туку-
пай дыппалар, чаразы көү-
дөр, Мовшуну, адым чаа-
тын амылчанак черинде бес-
тер улгадып, суйбаарга аар-
ымдыг болур.
Хол бут болгон боостта
соокка донганга, ол ишкан
кижини ияты донганга адым
тыптыр. Москва чаа калды-
гы аарымда үр аарым тур-
ган, органини суа кижилер,
бичи уруглар, анык
кижалер ангиада, хой аар-
ым турар.
Ош ангида шын эес тем-
неилге, хаймыдыраан соок
суг, сүт икери — ангиа ты-
мыдыр стоектоон, ста-
филококк ден микробтарын
улам көлдөдү, түрүтүгүн
чангыс ай чөм-биле көмө-
дир, автаминер четпес ан-
гигаан аарымнын кол
чыдааанары болур.
Ангинанын чик-даа хевир-
биле аараан, чогуур үе-
янде амчыг көргүсес, тем-
чөв алас болза, аарыг үге-
рер, калынан болур. Оон тү-
нөдө кулакка дегдириниш

киң (мастоидит), хан аарым
(сепсис), баш мөзгине дег-
дириниш (менингит) ады-
айымдыг зарылдарга чед-
илер. Ош ишкан ангиада
калпанаала бүрүктөргө дег-
дириниш база болур. Бир
эес аарымны шын эмгеле-
се болза, ук аарыг хоочурай
берип, эмизер бергедер. Ы-
нанган ангиадаан аараан
соонда эмчиге барып, сидин
хынадыра чутула.
Ангинадан аарыг кижини
чымчак, суук көмөрүн чеге
хергедесе эки (мш, сүзү, на-
пиа, кисель, чымгы сүт, а-
монук чымгы шай, погаа
аймаа, кат, фрукт аймаа).
Ангина халдырадыр аарыг
дээрин утуу болбас. Калды
улаустан аарыг кижини ан-
гаар, аарыг кижини чоттунар,
аржым, аны-санын тускай-
лар ужурулуг. Чекпентен
соонда аарыг кижини аны-
саладып суга хаймылар.
Аарыг кижини тараан
көлдөдү турар болза, ынал-
ган чараан күлүкүр кыл-
дыр, калды улуска халдыр
болбазы-биле, 5 хуулуг кар-
бод кислотазын ээлдир-
гип азы марганцовкелди
калийини конжак аялдарын
тускай савага куткаш, орун
барыпта салып бээр.
Аарыг кижини чыдар өрөлтө
таанкылап, доозуналдыр.
арага аймаа ижип болбас.
Ыш, дооан, алкоголь тынш
органнарнын шаралыг кар-
тын хуулдуруп болур.
Ангинадан аарысак диез,
хүн чурумун шын сагыр,
хоолдуг, яны-бүрү чөмөр-
нө чеге ажылар, үйгүнү
чедир удуур, адыг агаарга
солтүстөп, дыштырар, сөзүн
айым-биле хөптя шын келер
ужурулуг. Бүдүрүгө ажил-
чыннарнын ажылады турар
черинде вентиляция-биле
(тускай хүртү-биле) агаарын
кылар, өрөз чангыс аай,
ойүндө температуралыг бо-
лур, өтүр халды турар сал-
тын (сжоник) чок турар
ужурулуг.
А. ДЕРВОЕДОВА,
РСФСР-нын адырдыг эмчиз.

Редакциянын
АДРЕЗИ: ИНДЕКС
667000

Тыла АССР-ин Министрлер Чөвүлөндүгү Ном үндүрер чер, полиграфия болгон ном садымныг талаа-биле өргөлдөйүн типографиязы (Кызма, Шоттунин Краученко кудумчуу, бажы № 1).

ӨЙҮ КЕЛГЕН АЙТЫРЫГЛАР

Анык өскөнүн бүгү тала-
биле өөредип, кижизини ту-
рарындаан ангида, нийти би-
литини ортумак школазын
дооун тура олар күш-ажыл-
чы чакыдарын шындоодон
алган турарын кол кичи-
теги улауларын. Ош то-
карай херекши школа бүр-
үд-е узуг өртөктү барып
херекселдеринг демир чоңду-
рар, эриана кылар, демир
кестирер, мыл-биле ажыдаар
станоктарынг мастерскаялар-
нын бар апаргалаан.

Ийме ортумак школазында
байдалды бижикседим. Шко-
лада 30 чыл башкылааным-
нын соолуг 2 чымны күш-
ажыл башкылаанда ажылдап
тур мен, Шактар хей, ажил
база харымсалгалыг, узуг.
Өөрөнччилер күш-ажыл ки-
челдиге аажок сундулуг, бү-
гү-ле чүдүдери өөрөнч
алмысаар. Ындыг-даа болза
намыг таварымгаларда күш-
ажыл кичээлдеринге кичээл-
гей салбас, сонуурагас. Ай-
тырыг, хомудал, негеддер
тургууарга кичээлге албас
болуулар-дыр. Бисте 9 хире
станок бар. Оларын бекит
ажылаа чок, үрелин. Мур-
тула солуун турган башкы-
ларын чедир белбелдир-
гип ажилдап кичи, үрел
чамдык кестерик чок-даа
станоктар хүдөп адым.

Демир болгон мыл-биле

ажылдаар набор (20-30 не-
сеттик) дөм өскө-да үүрмек
херекселдер тып бөрүн ийи
чыл чадамшым. Кызмада тус-
най мааниге чатгы-даа чо-
рулар-дыр мен. Оода-ла 15
хире өөрөнчкчи хары угда
ажылдап турар херекселдиг
болуула, кайм хире өөрүр
ийик мен.

Школада 4-тен 10-га чедир
он класс бар. Класс бүрү-
ле 24-тен 36 өөрөнчкчилег.
Херексел чедипшес, ол дөг хо-
мудынгы, берге чүве чок
боор-дур. Өөрөнчкчи бүрү-
дүгө четир санын демир
кылар болгон мыл-биле
ажылдаар херекселдеринг
чаагайжыды туттуган таар-
ымчалыг мастерскаяныг бол-
за кичээлдер эки өртөр ийик.

Бисте мастерскаяны 1937
чылда-ла туттуган, таарым-
чал чок өргө, соок бажында
турар. Өртөн от салыр дөм
көргө хууда суг өзөнтө өт-
тур дона берген турар. Чай-
гы септелде септөр-ле дөр,
школа, интернат-биле чада-
жы турда хуусаа чедип, сеп-
төр чөмүшүлү бөрү-ле
чүтө чутайлап четтигер чан-
чыл болгон.

Бо бүгүндө дө көөрүн шко-
ла директору М. М. Семин-
скайды шымын чутала-
жы-даа тургулаан бис. Оон
ама чедир калдыг-даа түнөд
болбас.

Бисте райола 20 ажит

«Шынның» анкетазына Холбаштыр

1977 чаа чылда «Шын» солунун баштайгы номерини
үнери чоноктулаан. Оон амырдыкты солун чүдүдери би-
ли алышкан, дараамдыгы номерден улам-на ажиты
материалдарын номчурун кижини бүрүзү четтикпейн ма-
наар.
Ошун бек чылдын ийги чыла Октябрьдин социалист
Узуг революциянын 60 чыл оон дөмдөгүр онзагы чыл.
Юбилейинг чылда калдыг темаларга чүпү паралаарын күзөп,
калдыг рубрикаларын болгон булунарнын доктаамал тур-
гуулары сонуурап турарын «Шынның» анкетазын дамчыт-
тыр номчурулардын редакция дилээн.

Моон солгаргы ажилга арга-сүмөйлүг, боттарынын күзө-
лөдүм, сөзү-ошанын илгертен чагаалар хой кэп тур-
рар. Редакциянын коллективин ол бүгүн — Совет Тыванын
улам чектелдиликпиз, оон ажил-шын кижилеринин кул-
тур-а-амыралын, өөр-хевир, интернационалыг эл-най-
ралы дөм ажил-чорудулаагы ажилдар. Баштайгы чам-
дык чагааларын допчуланын мында параладым.

БЕРТ-ДАГ. «Тес-Хем» со-
нуурун хобу-трактор бригади-
ри Мотор Тирини соолуг үе-
де «Шынның» арышарында
«Бойдуз болгон кижя», «Ки-
жин болгон хойлу», «Ханды-
рылган калдыгы», «Кү-
жүвүс — найрада» дөм иш-
кан рубрикалар алаанга пар-
алаткан материалдарын со-
нуурап бизиз.

Моон-биле нады чечен чо-
галга хамаарыштыр чур-
малдарын, расказларын, те-
жүрүлүгүн парал тур-
рарын, четтестерин сойлап
илертен карикатуралы,
фототуну ажылаарын ав-
тор күзөп.

Совет хоккейчилерниң тиилелгези

Шайбалыг хоккейге «Извес-
тия» солунун шакнады дөм
делегей маргылаады декабрь-
ны 21-де доозулган. Алаа
ССРЭ-нин шилдик команда-
зын хоккейчилер чедип-
книг кырып, чангыс-даа
командага уттурбайн, бирга
черия алган.

Совет Эмеленин шилди-
дек команданын спортчула-
ры соолуг оюнда Чехослова-
киянын хоккейчилери-биле
ужурашкан, оларын 3:2 сапта
уткан.

Швейцария командазы — шил-
ди, СССР-ин хоккейчилери —
үшкү. Канаданын спортчула-
ры — дөрткү. Финляндияны
командазы — бешки черерин
сөзөткөр.

(СЭТА).

ЧЗШКИН ТАЛАЗЫ-БИЛЕ ЧАА ЧЫЛДЫН 789600 ОЙНАП АЛЫШКЫННАРЫ

Байрамал — Чаа 1977 чыл чоноктулап орар. Чаа чылга эң
эки белек болза, селерин байыр чедириникин болгон
Күрүнениш үш хуулуг иштин ойнакшынын чээлиниң
1966 чылда үндүрөн обидангызы болур. Ол чөшкүн талаа-
зы-биле тираж 1976 чылдын декабрь 30-де Москва хоорайга
болур.

Эртин номчукулар! Чаа чылда белек кылдыр үш хуулуг
чөшкүнниң обидангыларын садым чыгар. Ол обидангы-
ны 40, 100, 500, 1000, 2500 болгон 5000 рублдын ойноп ал
болур.

Чөшкүн талаа-биле чыл бүрүдүндө ойнаакшынар-
ны 8 тиражтарын: февраль 15-те, март 30-де, май 15-те,
июнь 30-де, август 15-те, сентябрь 30-де, ноябрь 15-те бо-
лгон декабрь 30-де чорудуп турар.

Кызма, Шетинин Краученко кудумчуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторун 2-24-63, редакторун оралкыларынын 2-25-24, 2-31-75,
пропаганда калдыгында 2-31-75, харымсалгалыг секретарын 2-23-54, 2-37-13, кудуру калдыгында 2-23-54,
көзө ажил-агы калдыгында 2-21-47, үндүрүп калдыгында 2-22-04, чага калдыгында 2-41-27, информатика база совет үрүгүн калдыгында
2-20-60, корректорларын 2-27-41, бухгалтериянын 2-12-45, секретарат тин 2-23-35, солун келбей барганда 2-32-75 селфотче долгар.

Школамыдыралы

школа бар. Чааын школачы-
ларын кылган ажилдарында
делегте болгон. Алаа бистин-
биле нады чүтө 5 школа ки-
ришкен. Бо чүпү көргүзүп ту-
рарыл дээрге, өскө школар-
да байдал бистинден дээр-
дөмөлү турарын херекшен ту-
рар-дыр.

Демир чоңдур болгон
мыл-биле ажыдаар ийи
өрөз, чаагайжыды туттуган,
бүгү херекселдер-биле четте
дериттинген чаа мастерская
кылары бистин школа не-
гетини келген. Ол ишкан
күш-ажыл башкыларын
айгыг семинарларын эр-
тинден бөрүр болгон.

Өскө школарда бо талаа-
биле байдал калдыгы?

С. МОНГУШ,
күш-ажыл башкы,
Чоон-Хемтик район.

ТААРЫМЧАЛЫГ, СОЛУН

Шагаан-Арымын № 2 шко-
лазын интернаттын чурт-
тайкылары хостуг шактарын
солун өрттирер турар. Интер-
натта бот-тусулайн башка-
ла чачыдарыныг сагыш
салган. Өөрөнччилерин
тургулап активтерини ш-
нык, эрлерини согулаан ай-
тыл, эрлерин, хүлээлери
долдарткан. Бүгү-ле ажил-
ларын тургускан план баулар
чорудуп турар.

Хүн чурумун шымын са-
гымын чедип алган. Уруг-

КИНОНУ—ШКОЛАЧЫЛАРГА

Чаааа хоорайда районун
школаларын өөредилге кино-
лары-биле хандырып турар
фильмотека ажылдап турар.
Оон фондунда эртемнер аа-
йы-биле 2000 чыгым киноко-
пиялар бар. Бо өөредилге чы-
лында чаа немей келген кино-
ленталар база хой, оларын
аразында бойдуз камгалаан-
га, арга-арыг, диктү амчан-
нур дугайында өте болгон үш-
түкү класстарга көргүзүр ки-
нолар бар.

Тоугте болгон биология
фильмдер четир. Математика-
га хамаарып кинолар өзөт,
колдуунда эрги программалар-
га дүжүп турар. География
талаа-биле чаа программалар
дүжүп үндүргөн кинолар
келтирэн. 5, 6, 7 класстарга
Москва, Киев, Ленинград бол-

гон өскө-даа хоорайлар дуга-
йында, хемнер, халдер, бистин
чуртувусту аны-бүрү агаар-
бойдусту аны-ангы дөмө-
көөрлерин дугайында солун
кинолар хой. Экономикти гео-
графия кургузуга Берлин,
Улан-Батор, София, Буадешт,
Белград дөм чикестиг кино-
лар бар.

Классан дашаар кижини-
дилге ажилында ажылаар
кинолар база бар. Чикээ, эр-
кеп чылын Чаааанын № 1
школазын өөредилге кино-
ларын ажылап турган, солун
кежээни эртерген. Орта «Об-
таргайже орук». «ССРЭ-ниң
космонавтика чедикшиине-
ри» деп фильмдерин үндүр-
геш, ол темага хамаарышкан
беседа-лекцияны эртерген.
Чаааанын № 3 школазын

секциязын башкарган, оодар
удалас хевис кырыга күжүн
шенежер.
Күш-ажылга, кудуруг
ажы-чанга уругларын чан-
чытыр өөредип, оларга бы-
жыг билигин бөрү дөм киж-
изикти башкаар З. К. Томи-
лина, Н. С. Дмитриев, ин-
тернат эртелекчи Ш. К.
Кыргыз олар эки ажилдап ту-
рарлар.

А. СЕРЕН,
Улуг-Хем район.

биология бажыны М. Мон-
гуш, Хөндөргөйе хуалаа шко-
лазында Ш. Куулар, Хабыра-
кан сес чыл школазында био-
логия, география бажыны
Т. Донгак, Суг-Аксы, Бажы-
Тааа школарынга физика
башкылары В. Монгуш, М.
Имер-оол болгон өскө-даа
эки кабинеттерин дөм ки-
лып алган, техникти херек-
селерин, оон иштинде кино-
ну доктаамал ажылап турар-
лар.

Оон-биле калы техникти
херекселерин, кинону четте
ажылаарыга таарымча чок
чүдүдери чуталааскады.
Башкы институтун, училище-
ни чаа-даа дооун келген иш-
тер оларды ажылап билбес,
киномонитортор эртен чок
болуулар. Школадаа тех-
никти херекселер, кино
ажылаар талаа-биле тускай
секция, болгунер ажилда-
пкан турар. Башкылар бил-
бедир институт чайгы кур-
стар программаныг бо талаа-
биле өөредилгени органи-
заастары күзөткүн.

Чаааанын школарын филь-
мотеказынын чотумчалыг
ажылдап, школарын кино-
биле өй-шанга хандыраары-
га бир шактыктап турар чүтү
болза фильмдектала тускай
машина чоту бооп турар. Чы-
рыкшынын министрствозу
машина бөрү талаа-биле бис-
тин дилэазыны өөрөнч көөрү
күзөткүн.

М. ЧАПТЫГ-ООЛ,
фильмотеканын эртелекчи.

ТЕЛЕ- ВИДЕНИЕ

ДЕКАБРЬ 23-ТЕ

МОСКВАДАН

10.10 — «Чесе, уруглар!»

11.45 — «Интернационалыг па-
йыраадыг школачылар
мадуу».

12.15 — «Бирги үзөгөрлүг ти-
пография», Октябрь Ре-
волюцияны өрдөгөн
А. А. Жданов аттыг
бирги үзөгөрлүг ти-
пографияны 100 чыл
болгонга.

12.45 — «Хотугу үнер».

13.00 — Мелодия.

13.10 — «Миллионнарнын ле-
нини университет».

«Ажылдыг шымын —
экономика болгон мо-
ду-шылар категория-
зы». Дамчылыкта
ССРЭ-нин Дөдди Со-
ветини депулаты, Со-
циалист Күш-ажыл-
дын Мамыры В. Д.
Постников кырып.

13.40 — «Шир аралында».

КЫЗЫЛДАН

14.20 — «Михай Парев», До-
кументалдыг филь.

15.30 — «Беранжия арыар»,
Фильм-концерт.

МОСКВАДАН

16.00 — «Бистин адресавес —
Совет Эмелени».

17.00 — «Уе», Информа-
стыг программа.

17.30 — «Сюртатто» тиражы.

17.45 — «Миллионнарнын ле-
нини университет».

18.15 — Совет композиторлар-
нын ирларин УССР-
ини улустун артыл
А. Мокренок күзөдир.

18.40 — «Оттуг көвүргү деп
урап-чечен телефильм-
нин баштайгы көрү-
дүзөгөн. 1-ги серия.

КЫЗЫЛДАН

20.00 — Телемелодия.

20.15 — «Дүжүктүр гектар», Те-
лефильм.

20.30 — «Эвэлдир болгон
хоолу». Дамчылыкта.

21.00 — Киножурнал.

21.10 — Телемелодия.

21.20 — Чаралдар.

МОСКВАДАН

21.25 — «Чесе, уруглар!»

23.00 — 23.30 — «Уе», Информа-
стыг программа.

АГААР

Бөгүн республикага бүр-
гөй, азын турар хүн болур.
Агаарын температурасы да-
гыг черлерге 16—21, оон ар-
таарына — 27—29 градусе
соок.

Кызмада шокор булуттар,
кар чабыс. Агаарын тем-
пература 22—24 градусе соок
болур.

Редактор В. С. ПАРАВИН.

Спорт — ниитиниң херээ

удуртуганга, дуааны олар че-
дир хүлээлелге, бо талаа-
биле элөөн хой ажилдарын
кылып чоруткан. 1976 чылда
республикада 263 маргылаан
эрттирген, алаа 11031 спортчу
кырышкан. Маргылаалар үе-
зинде 1000 раздыктын белет-
көөн, оон иштинде 10 кижини
дөдди класстын нормалын кү-
сеткен. Командадарын белет-
көөрине болгон маргылаа-
ларын эртергенге 524 тре-
нер-инструктор, судья кири-
шкен. Эрткен чылым 7118 кижини
боосттаа ГТО-нун нормалын
дужааган.

Тыла АССР-ин спортчула-
ры бо чылым ады улаа рес-
публикада дашкаар маргы-
лааларга киришкен. Алаа
соолуг черлерин элөөн тур-
рар бис. Сибирь областарын
маргылаадаанга автомобил-
тер киришкен, ийи чыл ула-
нып үшкү черин элөөн.

1977 чылдын январь 1-ден
спорттун ширег-техниктиг хе-
тарлеринге Бүгү-элдиги
VII спорткадаанга эгелээр.
Спорттун ширег-техник хевир-
лерине ажилчы чоңу, өөрө-

дички амыктарын массалы-
ныг хаара тударында ол ду-
лаалар.
Тыла АССР-ини шилдик
командадары 1977 чылда шир-
ег-техник ойнакшы, автомо-
бильдин, радиолун хой хевир-
леринге, биатлонга, моторсес-
ка, модельмисе болур зона
маргылааларына киришкен.
Шилдик спортчуларын псе-
дир, беким класстыг спорт-
чуларын белеткөр арганы ол
бөр.

Бистин республиканын
адым-шылдары техниктиг
спортка ийик. Ылаалыг ав-
томобил-спорттун сайлаанын
ош массалыг болдурап. Бар
эес ВЛКСМ, спорт, ДОСААФ
комитеттери аразында бир
деминг ажилдаар болза ажил-
да оон-даа экинчилер аргалар
бар.

Техниктиг спорттук улам
иш сайырадыраагы мате-
риалдыг база узуг роудуг.
Маана э-не массалыг болгон
улустун ийик спорт боодла-
га хамаарышар. Амгы үеде
б